Чурапчыга күн тахсар !

САҤА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

2012 сыл Алтынньы 11 күнэ чэппиэр №138 (10570)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Президент Ыйааҕа

ОЛОХ ТАҺЫМЫН ҮРДЭТЭРГЭ ТУҺУЛАНАР

2012 сыл балаҕан ыйын 27 күнүгэр Саха Республикатын Президенэ Егор Афанасьевич Борисов "Саха Республикатыгар тыа сирин сайыннарыы кэлим дьаһалларын туһунан" 1644 №-дээх Ыйааҕа таҕыста.

Бу Саха5ыт сиригэр олорор төрүт омуктар—сахалар сайдыылыгар олус улахан суолталаах докумуон. Сыала-соруга Ыйаах саҕаланыытыгар чуолкайдык ыйыллыбыт—Саха Республикатыгар тыа сирин нэһилиэнньэтин олоҕун хаачыстыбалаах, саҥа таһымҥа таһаарыы, гражданнар тыа сэлиэннньэлэригэр сөбүлээн олохсуйууларыгар төрүөттэри үөскэтии, тыа хаһаайыстыбатын производствота биһэтик сайдыытын хаачыстыбата, кадрдары сыһыарыы.

Саҕалааһын быһыытынан 2013 сыл республика үрдүнэн Тыа сирин сылынан биллэриллиитэ. Президент Республика Правительствотыгар 2013 сыл тохсунньу 1 күнүгэр диэри тыа сирин сайыннарыы кэлим дьаһалларын толоруута былааны оҥорон биэрэргэ, 2013 сыл муус устар 1 күнүгэр диэри республикаҕа 2013-2016 сылларга тыа сэлиэннньэтин сайдыытын кэлим программатын ылыналларыгар сорудахтаата.

Олохтуут сайдыытын саҥа таһымҥа таһаарарга олук уурар программнай докумуон 12 сүрүн хайысхалартан турар. Бастакы хайысхаҕа сэлиэннньэ улаатыытын, сайдыытын инфраструктуратын нэһилиэнньэ ахсаан өттүнэн улаатар, производствота сайдар кыаҕыттан тутулуктанара болиэтэммит. Онон бу хайысхаҕа ыччаты олохсутуу, ахсаан өттүнэн эбиллиитин, производствоны кэҥэтии улахан оруолу ылыаҕа.

Хаһыык баҕарар государство, куорат, сэлиэннньэ сайдыытын кэрэһэлиир көрдөрүүнэн тутуу күүскэ барыыта буолар. Бу салаа икки хайысхаҕа киирбит. 2016 сылга диэри тыа сиригэр олорор дьиэни тутуу республика үрдүнэн ыытыллар олуускэттэн аҥарыттан ордугун ылыахтаах. Саҥа тутуллан киирэр дьиэлэр хаачыстыбалара тупсара, бары өттүнэн олорорго табыгастаах, хаачыыллыылаах буолаллара эрэйиллэр. Дьиэ тутууга ипотечнай кредиттэһиини тыа сирин олохтооҕун категориятыттан көрөн кэҥэтии болиэтэммит. Гаастааһыны килэрии программатынан итиэкэнигэ 18 нэһилиэнньэлээх пуун киллэриллиэхтээх. Бу хайысха, билиэн турар, саҥа олохсуйааччыларга, дьиэ туттааччыларга улахан чэпчэтиини үөскэтиэҕэ, дэриэбинэлэргэ саҥа тутуулар элбииллэригэр кыаҕы үөскэтиэҕэ.

Үһүс хайысханан суолуниһи оҥостуу буолар. "Суол —хоруук тымыр" диэн мээнэҕэ этиллибэт. Маныаха олохтоох бюджеттэн уонна Саха Республикатын суолу оҥоруу фондатыттан утарыта үбүлээһин ыытыллыаҕа.

Ыйаахха төрдүс хайысханан тыа сиригэр үрдүк бэлэмнээх кадрдары бэлэмнээһин уонна олохсутуу кэдьүүстээх ньымаларын олохсо киллэрэргэ сорук турда. Маны олохсо киллэриигэ профессиональнай үөрэхтээһиҥҥэ тус сыаллаах бэлэмнээһин, специалистары тыа сирин ыадырыытын учуоттаан, Саха Республикатын государственнай сакааһынан хаачыйыы көрүллэр. Агротехнологическай хайысхалаах идэлэргэ ыччаты иитии оскуолаларга саҕаланара, үөрэх тэрилтэлэрэ подсобнай хаһаайыстыбалаах буолаллара ирдэнэр. Тыа хаһаайыстыбатын производствотын оҥорон таһаарыытын үрдэтиигэ специалистары, менеджердэри тус сыаллаах бэлэмнээн сыһыартыыр, үлэлэтэр сорук туруорулллубут. Онон үөрэх ситимэ тыа хаһаайыстыбатыгар чугаһатыллара, ыччат эрдэттэн бэлэмнээх тахсара, тыа сиригэр олохсуйара бу хайысха толоруллуутунуун ыкса сибээстээх буолуоҕа.

Бэһис туһаайыы тыа сирин социальнай инфраструктуратын сайыннарыыга туһуламмыт. Маныаха медицинскэй көмөнү оҥоруу хаачыстыбалаах буолуутугар, физическэй культуранан уонна спордунан нэһилиэнньэ бары араҥата дьарыктанар усулуобуйатын тэрийии, тыа сирин культуратын дьиэлэрин материальнай-техническэй базаларын хаҥатыы көрүллэр. Кыаммат араҥаҕа государственнай-социальнай көмө оҥоһуллуута кэҥиэҕэ.

Тыа сиригэр олорооччулар бэйэ производствотын тэриниилэрэ (предпринимательствою) өйөнүөҕэ. Социальнай уонна төлөбүрдээх өҥөлөрү оҥоруу кэҥэтиллиэҕэ. Кредиттээһиҥҥэ бары араҥа тиксэрэ хааччыллыаҕа. Бу алтыс хайысхаҕа сурулллубут.

Эдэр ыччат производственнай, тутууга уонна общественнай үлэлэргэ кыттыытын тэрийии, өйөөһүн ыытыллыахтаах.

Тыа сирин нэһилиэнньэтэ оскуолаҕа киирэн иниинэҕи сааастаах оҕолор тэрилтэлэрин, культура уонна спорт дьиэлэрин тутууга инициативаларын "Мин Сахам сирэ—XXI-с үйэҕэ" республикатааҕы үтүө дьыала хамсааһынынан өйөнүөхтээх. Үбүлээһин 2012 сылга тэҥнээтэххэ 2013 сылга 1,5 төгүл, 2015 сылга 2,5 төгүл эбиллиэҕэ.

Билиҥҥи кэмҥэ сибээһинэн хааччыллыы, информациялаах буолуу олох ирдэбилэ. Мобильнай сибээһинэн хааччыллыы 2016 сылга 75 бырыһыан, интернеккэ киирии 80 бырыһыан буолуохтаах.

Киһи уонна айылҕа быстыспат сибээстээхтэр. Айылҕа харыстабыла ван дойду үрдүнэн сытыытык турда. 2013 сылы Российскай Федерация тулалыыр эйгэни харыстааһын сылынан биллэрбитинэн ырааһырдыыга улахан болҕомто уурулуохтаах. Благоустройствоҕа анаан сэлиэнньэлэргэ 1 мөл. солк., улуус киинниэригэр 5 мөл. солк. көрүллүөҕэ.

Тыа хаһаайыстыбатын производствота биһэ тирэхтэ олоҕуран сайыннарыллыахтаах. Маныаха улахан өйөбүллэр көрүллэр буолуулар. Хаһаайыстыбҕа бары көрүҥнэригэр ынах сүөһү төбөтүгэр 2012 сылга 6 тыһ. солк., 2013 сылга 10 тыһ. солк. субсидия көрүллүөҕэ. 2013 сылтан саҥа саҕалыыр фермердэри уонна дьиэ кэргэн фермаларын тэрийээччилэри өйөөһүҥҥэ федеральнай бюджеты учуоттаан туран 100 мөл. солк. итэҕэһэ суох үп көрүллүөхтээх. Итинник көмө сүөһү, сылгы атыылаһааччыларга эмиэ оҥоһуллуоҕа. Олохтоох производствоны өйүүр уонна нэһилиэнньэни сибиэһэй аһынан-үүлүнэн хааччыйар сыалтан тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын переработкалааһыныгар үлэлиэччилэргэ государственнай өйөбүл оҥоһуллуохтаах. 2013-2014 сылларга агропромышленнай комплекска биир информационнай-аналитическай систиэмэ киллэриллиэхтээх. Тыа хаһаайыстыбатыгар туһаныллар сирдэр тус сыаллаахтык, кэдьүүстээхтик туһаныллыахтаахтар. Мелиоративнай систиэмэлэр чөллөрүгэр түһэриллиэхлэрэ, кормопроизводствоны сайыннарыы өйөнүллүөхтээх. МТС-тар үлэлэрэ сөргүтүллүөхтээх. Тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын уонна табаардарын батарыы биһэ систиэмэтэ олохтонуохтаах. Производствоны кэҥэтиигэ анаан иэс ылыыга табыгастаах солуок фондата тэриллиэхтээх. Научнай уонна инновационнай көрүүлэр үлэҕэ киллэриллиилэригэр инвестиционнай бырайыактары конкурс быһыытынан талаллыы олохтонуохтаах. Кэстэрүн курдук, тыа хаһаайыстыбатын производствотын оҥорон таһаарыытын үрдэтиигэ улахан болҕомто уурулллубут, өйөбүл оҥоһуллар буолбут.

Ыйаах сүрүн сыала-соруга тыа сиригэр олорор, үлэлиир дьон олоҕун таһымын үрдэтии буолар. Тыа сирин олорор дьон эйгэлэрин барытын хабарынан уратылаах. Элбэх пууннаах, чуолкай өйдөбүллээх, чопчу соруктардаах. Кэлүөнэ солбуйсуутун, сүөһү, сылгы иитээччилэр, көрөөччүлэр сүрүн өттүлэрэ кырдьан эрдэхтэринэ таһаарыллыбытынан, уратылаах, тоҕоостоох. Тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар ортo сааастаах эбэтэр эдэр, саҥа дьарыктанан эрэр дьоҥҥо кыаҕы биэриэҕэ. Тыа сирин олохтоохторун сүрүн дьарыктытын—сүөһү, сылгы иитиитин барыстаах салааҕа таһаарыаҕа, хороҕор муостаах, сыспай сиэллээх далайыаҕа. Очтоҕо дьон-сэргэ олохсуйуо, уһаар буруо ууннарыа, сахалар төрөөбүт түөлбэлэрбит чэчирии сайдыахтара.

Алексей СЛЕПЦОВ.

Тыа хаһаайыстыбата

ЭККЭ АНААН ИИТИЛЛЭР СҮӨҺҮГЭ – 2000 СОЛК.

Алтынньы 9 күнүгэр нэдиэлэ аайы ыытыллар оттооһуну тэрийии оперативнай штабын тиһэх мунньаҕа буолла. Онно сүөһү аһылыгын бэлэмнээһин түмүктэрэ уонна кыстык соруктара көрүллүннүлэр.

Уопсайа улуус иһигэр 21020, мобильнай [illegible]ээдэлэр 10524, барыта 31544 тонна от [illegible] күүспүтүнэн бэлэмнэммит. Ону [illegible] 5222 тонна оту атыылаһарга дуогабора оҥоһуллан, харчытын аҥара төлөнэн турар. Онон барыта быйылгы кыстыкка 36766 тонна оттоох киирэр туруктанан сорудахпытын 87,0 бырыһыан толордубут. Сиэттан эттэххэ, былырыын дойдуга 29800 тонна оту бэлэмнээн, 3 тыһ. тонна кэриҥэ оту атыылаһан кыстыкка 32600 тонна оттоох киирбиппит. Онно эбии 500 тонна комбикорм босхо бэриллибитэ. Ону үрдүнэн ынах сүөһүбүт ахсаанын 105 төбөнөн эппиппит. Онтон быйыл 800 тонна комбикорм (онтон 120 тоннатa кэлбитэ), 700 тонна фураж бэриллиэхтээх.

Алтынньы 9 күнүнээҕи туруктунан барыта 4008 тонна от таһыллынна. Онно барыта 42 массыына үлэлии сылдьар. Өрүс сабыллыар диэри 5 тыһ. тоннаны, онтон ордугун кыһыҥҥы суолунан, барыта 15 тыһ. тонна от таһыллыахтаах. Онон быйыл кураанныан, өрүс арыылара ууга бараннар оттооһуҥҥа олус ууcтук балаһыанньа үөскээбитин үрдүнэн, былырыыҥҥытааҕар кыстыкка 4000 тоннанан элбэх оттоох, 300 тонна комбикорманан, 700 тонна фураһынан ордук эбии аһылыктаах киирэр буоллубут. Бу барыта биһиги Президеммит Е. А. Борисов, Правительствобыт, улууспут салалтатын (оперативнай штаб), нэһилиэктэр баһылыктарын. Улахан көмөлөрүнэн тыа хаһаайыстыбатын специалистарын күүстээх салайар, тэрийэр үлэлэрин уонна, биллэн турар, улууспут дьонун-сэргэтин кыттаанах, уустук кэмҥэ эппиэтинэһи өйдөөн, сыралаах, дьүккүөрдээх үлэлэрин түмүгэр ситиһиллиннэ.

Быйыл улууска сүөһү ахсаанын аҕыйаппат, эбэр туһугар улахан соруk турда, ыҥырыы таҕыста. Штаб мунньаҕар 20-тэн итэҕэһэ суох төбө ыччат сүөһүнү эккэ анаан иитэр дьоҥҥо (чааһынайыттан, бааһынайыттан тутулуга суох) биир төбөтүгэр 2000 солк. улуустан бэриллэрэ иһитиннэриллиннэ. Бэйэтин кэтэх сүөһүтүн иитиллэрэ туран. Холобур бэйэтигэр 10 ньирэйдээх ыал (бааһынай) атын дьонтон 10 ньирэйи, тыһаҕаһы эбии атыыласан иитэр буолларына 40 тыһ. солк. субсидияҕа тиксэр. Ол усулуобуйата судургу. Кимтэн, хантан төһө сүөһүнү атыыласарын, буларын этэн туран нэһилиэк дьаһалтатыттан бу киһи оччо сүөһүнү көрөр кыахтаах, усулуобуйалаах диэн нэһилиэк дьаһалтатыттан мэктиэ (холдатайство) суруктаах "Чурапчы" кооперативка киирэн дуогабар оҥостор. Ол дуогабар илии баттанарыан харчыта тута киин счетугар көһөр. Маны таһынан эккэ анаан ыччат сүөһүнү иитиннэ дьарыктанар дьоҥҥо (ИП-га) оторо тииһбэт буолларына, страховой фондаттан эбии от, комбикорм бэриллиэн сөбө этилиннэ.

Олус судургу, түргэн! Улууспут дьоно-сэргэтэ! Сүөһүбүт ахсаанын эгиирэнпит, элбэтэр туһугар бары ылсыаҕың!

Иван ПОНОМАРЕВ.

АЛТЫННЬЫ 14 КҮНҮГЭР БУКА БАРЫ—БЫЫБАРГА!

2012 — год Российской истории

А ТЫ ЗНАЕШЬ ИСТОРИЮ РОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ?

История тем и хороша, что в ней нет сослагательных наклонений. И знание ее основ, памятных вех, событий, является для каждого человека бесценным багажом, помогающим ему зряче идти вперед, быть осознанно патриотом своей страны, родного края. В первую очередь это касается подрастающего поколения, молодежи. В ближайшее время школьники республики смогут испытать на прочность свою эрудицию, применить интеллектуальный потенциал в осмыслении истории Якутии, творчески выразить собственный уровень информированности.

С 15 октября по 26 ноября Министерство образования Республики Саха (Якутия) совместно с Правлением общественной организации "Ассоциация попечительских советов учреждений образования РС(Я)", Некоммерческой организацией "Фонд развития гражданского общества "ТОЧКА ОПОРЫ" проводит среди старшеклассников конкурс "История моей республики". Сочинения, эссе, краеведческие работы будут собираться со всей республики. Темы, касающиеся 90-летия со дня основания Якутской Автономной Советской Социалистической Республики и 200-летия победы России в Отечественной войне 1812 года, посвящены объявленному Году российской истории. Ребята смогут поделиться с общественностью своим мнением об участии якутян в сражениях 1812 года, о роли таких известных общественных и политических деятелей, как М.К.Аммосов, П.А.Ойунский, И.Н.Барахов, С.М.Аржаков, С.В.Васильев, в придании Якутской области статуса автономной республики. Вся информация размещена на сайте Министерства образования www.sakha.gov.ru/minobr в рубрике "Конкурсы, гранты".

Что касается ценных призов, то они предоставлены заместителем Председателя Совета Федерации, президентом Фонда развития гражданского общества "ТОЧКА ОПОРЫ" Вячеславом Анатольевичем Штыровым. В каждой из шести номинаций три победителя в зависимости от места получат ноутбук Apple Macbook Air13, Apple Ipad New 4g 64Gb, Apple IPhone 4S 16Gb.

Следите за информацией в своих школах!

Үбүлүөйдээх биир дойдулаахтарбыт

КИҺИ СӨБӨР ЭНЕРГИЯТА

Оҥкон народнай театрга режиссерунан анаан баран И.Гоголев "Кыталыктар кырдаллара" остуоруйа пьесатын туруоран көрөөччүлэр биһирэбиллэрин ылбыта. Саҥа туруорууга курдук үгүс түбүктээх, үбэ-аһа суох народнай театрга костюмнарын матырыйаалын булуу, тигэрин, бутафорияны, реквизиты бадамааһынын сүрдээх элбэх үлэттэн тахсара. Аны бэлэмэнэр үлэ чааһын кэнниттэн ыччаттар Арааһ тэрийээччилэрэ үлэлиир дьону мунньуу курдук тардыыыыктаах, кэтэмэни, куттуу онтон хартыыналарын хос-хос хатылаан бэлэмнииринэ сааҕан кэбиһиэх. Кэргэ ис оскуола-интернатка үлэлиир бучуна онно олороллоро. Татьяна оччолорго эбэтэ, эрэйэ борт буолан, күнүгэ хаста эмэ кэрэнин кыһыныгар аан-даах тыыныгар оскуола-интернаттан сылдьан, биэрдэ ыраах диэн мунаттыбакка үлэлээн ааспыта. Оччолорго киһи салайар үлэҕэ дьоҕурдааҕа, үлэлиэн-хамсыан баҕалааҕа, туруорумнут сыалын ситиһэргэ дьулуурдааҕа, икки тылынан холкутук бэйэтин соруктарын туруорара, быһата кини бу култура үлэтин курдук үгүс түбүктээх, сүүрүүлээх-көтүүлээх, кэрдэһүүлээх-айталһыылаах, булугас өйдөөх, сатабыллаах, дьиктэр талаанныах эрэ дьон тулуйан үлэлиир үлэлэригэр уһуннук тулуйан үлэлиэх киһитэ этэ кэстэрэ. Оэиньуур дьонноруун нэһаа соптоохтук аттаран булбут этэ. Ол саҕана эр дьон артыыстар аҕыйаан сылдьар кэмнэрэ. Киһи дьону кытта уопсай тылы була охсон сатаан кэпсэтэр, ылыннарар дьоҕурдаах буолан, эр дьон суох диэн торут хааййарбакка Елизавета Егоровна Попованы - Алаа Мөҥүс оруолун толорорго сөбүлэһиннэрбит. Кулаҕы Хочугуру Наталья Оконешникова, Үчүгэй Үөлүкүү Спиридон Шестаков, Ат-Чарайы Петр Попов, Үрүҥ Чөмчүүтү бэйэтэ уонна атын кыталыта Евдокия Соловьева, Варя Тарасова, Яна Игнатьева, Люба Макарова, Надя Сивцева, Лина Кривошапкина бары оруоллары олус сөп түбэһэн аттаран оонньообуттара. Оҕо-аймахха хаста да туруоран биһирэбил борогу ылбыттара. Ол кэнниттэн сылдьар көрдөөн дойдутугар Үүс-Алдан улууһугар Суоттуга костюмнара. Суоттуга драмкуруһуок үлэлиир 1986 с. народнай театр аатын ылларбын ситиһиитэ.

Иги сыл "Туһулгэ" республикатааҕы телепрограмма автора уонна ыытааччыта буолбута. СР народнай театрдарын республикатааҕы телевизионнай фестивалларын бэрийэлэрин сегорин, бэйэтин авторскай программатын ыыталарбыта. Оҥкон сылгыы Өктөм народнай театрын 2001 сааһыныта. Суоттуга каратэ СР үтүөлээх тренера, ССРС, РСФСР, САССР спордун маастара А.Н.Константинов аатынан спортивнай саала тутуутун көҕүлээччи буолбута.

"Хотугу сулус" республикатааҕы телевизионнай конкурсу тэрийиэ, Саха сирин урдугар 30.000 оҕону 5 сааһыттан 21 сааһыгар диэри хабан ыытары ситиспитэ. Бу конкурс сылата хаа- чыстыбата тупсан иһэрэ дьону астыннарар. "Хотугу сулус" конкурска кыттыбыт оҕолор Москваҕа, Санкт-Петербурга, Сочига, Грецияҕа, Тунискэ, Францияҕа уонна дойдуларга кыттаннар конкурс кыайыылаахтарынан буолбуттара, киниэхтэн биллэр-кэстэр эстрада ырыаһыттара үүнэн тахсыбыттара. Конкурс хабар территориятэ кэҥээн оҕолор талааннара эрэ буолбакка композиторлар, мелодистэр, поэттар оҕо репертуарыгар үлэлэһиннарэ күүһүрбүтэ. Радио уонна телевидение фондата байытталлыбыта. Нэһилиэнньэ кэрэ үлэтин, элбэх улууустарга оҕолор айымньылара киннарэ аһыллыбыттара. 2000 с. СР бастакы Президенэ М.Е. Николаев дьаһалынан "Хотугу сулус" оҕо телерадиоакадемиятэ тэриллибитэ Татьяна Афанасьевна толорооччу директорынан анаммыта. Учредителлэринэн "Саха" НКИХ уонна СР Үөрэҕэ министерствота буолбуттара. Конкурдар "Мин төрөөбүт кыраайым", "Россия-матушка моя", "Аан дойдуу цивилизацията" диэн үөрэтэр турдаҕа кыттан Россия, Европа уонна Скандинавия дойдуларын сыдьаллэрэ саҕаламмыта. Оҕолор хоһуйбут, муспут матырыйааллартынан бэлэмниммит тэлэ уонна радиопередачалар эфиргэ бараллар, научнай-практическай конференциялар ыытыллар буолбуттара. СР вице-президенин дьаһалынан 2004 сыллан "Говорит дети" нооуоттар икки ардыларыгар оҕо прессатын общественнай директорынан, 2006 сыллан СР Президенин бэйэтинэн "Аан дойду культурата Олонхо дойдутугар" диэн ноуоттар икки ардыларыгар телевизионнай фольклор фестивалын общественнай директорынан үлэлээн барбыта.

"Чэлолох философиятын олохтоохторугар үлэһэр сыллаах СР Доруобуйатын харыстабылын министерствотын кытта "Путь к здоровью" диэн телепередача ыытыллар буолбута. "Хотугу сулус" телеконкурстан кэлэр үп культура уонна үөрэхтээһин фондатын бөҕөргөтүүгэ бэриллэр. Чурапча улуугун салалтатын, Д.П.Коркин аатынан оскуола-интернат уонна оҕо телерадиоакадемиятын холбоһуктаах субэлээһиннэринэн Чурапчытааҕы оскуола-интернат базатыгар "Хотугу сулус" ДТРА филиала аһыллан, килпистин нооуоттар икки ардыларыгар культура уонна доруобуйа киһиэн иһан үлэлэтэрин быһаан ылыллыбыта. Сайыатын кэмигэ Россияттан уонна тас дойдуттан кэлэр ыалдьыттары үөрэтэчилэр уопсай дьиэлэрин туһэрэн, Д.П. Коркин музейын нооуоттар икки ардыларыгар мархрут былааннар киллэрэн олохтоохторго да, республика ыалдьыттарыгар да интэриэһи үөскэтэргэ соруктаммыттара.

Ол иһиттэн Татьяна Афанасьевна дьаһаллары тэрийэригэ, сымнаалтарга диэн аһаан спорт оскуолатын эстовай саалатын реконструкциялааһыннар, оромуонтар үбүлээн кэмэлэстүүгэ. Бу оскуоланы бутэрбит үөрэнээччи да буолларыгар, материальнай базатын бөҕөргөтүүгэ компьютернай аппаратура, видеокамера, ДВД плеер, СВЧ оһох болохтолобута, оскуола библиотекатын фондата хаҥыырыгар систиэмэлээх үлэни ыыппыта. "Хотугу сулус" республикатааҕы конкурс зональнай туурутуттан киирбит уптэн УАЗ микроавтобус, УАЗ Хантер, КамАЗ массыына ылыллыбыттара, локальнай сетка холбоммуттара. Д.И. Чаҕаан салайар "Уранхай" студиятын иттилтэччилэрэ "Мировая цивилизация", "Предъэллинская Греция", образовательнай турдарга, "Золотая амфора" нооуоттар икки ардыларыгар конкурска кыттыыларын тэрийбитэ. Учууталлар учууталлара, СР үтүөлээх учуутала, РФ үөрэҕириитин туйгуна Г.М. Яковлев физикатын кабинетын реконструкциялааһыныгар убунэн кэмэлэстүүгэ. Бюджеты таһынан үбү эбии киллэриигэ үлэлэһэн спорт-оскуола базатыгар "Төрөөбүт кыраай" диэн образовательнай туру, "Культура мира на земле Олонхо" фольклорга нооуоттар икки ардыларыгар телефестивалы тэрийэн ыыппыта.

Оҕо уонна ыччат айар дьоҕурун сайдыыларыгар киллэрсибит сүдү кылаатын, профессиональнай таһымын уонна маастарыстыбатын иһин Т.А.Гоголева Россия оҕо эстрадатын искусствотын академиятын, оҕолор айар коллективтарын ассоциациятын, "Күн эргиэтэтэ" продюсерскай киин сертификаттарынан наҕараадаламмыта. Төрүт культураны үөрэтиигэ уонна Россия нооуоттарын доҕордоһуутун бөҕөргөтүүгэ киллэрсибит кылаатын иһин Россия нооуоттарын ассамблеятын дипломунан, Москва мэрэ Ю. Лужков анал бирэмийэтинэн, Оҕо уонна оҕо спордун сылынан улахан мэтээлинэн, 1997-1998 сс. "Кыһыл көмүс таба" диэн культураҕа уонна искусствоҕа шоу-бизнеска "Сыл продюсера" номинация хаһааҥҥыта республикатааҕы бириэмийэнэн наҕараадаламмыта. 1998 с. СР культуратын туйгуна. 1999-2000сс. СР Правительствотын кыһ тогулаах стипендиата, 2005 с. СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ буолбута.

"Татьяна Афанасьевна СР "Гражданскай килбиэн" бэлиэтэ, "Азия оҕолоро" оҕо аан дойдутааҕы фондатын стипендиата, Үүс-Алдан улууһун, Суоттуга, Алаҕар нэһилиэктэрин Бочуоттаах олохтооҕо. Алта оҕо амарах ийэтэ. Улахан кыыһа Нюргуяна "Хотугу сулус" ДТРА продюсера, Нэстугу ... "Хотугу сулус" ДТРА дежда шеф-редактора, иккиэн СР культуратын туйгуннара, үһүс кыыс Айталина 2007 с. Чурапчытааҕы спортоскуоланы кыһыл көмүс мэтээлинэн, 2012 с. МГУ природообустройствота салаатын үчүгэйдик үөрэнэн бүтэрбитэ. Сандаара спортоскуоланы 2010 с. үчүгэйдик бүтэрэн, М.К.Аммосов аатынан ХИФУ ИЭФиР үһүс курсун студена, иккис уол Степан 2012 с. Д.П.Коркин аатынан спортоскуоланы бүтэрэн, М.К.Аммосов аатынан ХИФУ ИТФ маннайгы курсун студена. Улахан уола Михаил II-с группалаах инбэлиит, икки сиэннээх.

Татьяна Афанасьевна кыһыт наҕараадаларын, үлэлээбит үлэлэрин киһи ааҕан сиппэт элбэх. Итиги быһа тардан сорох эрэ ситтүүлэрин сырдаттым. Кырдьыгы диэнны, түс олоҕор да, үлэтигэр да манан аҕай киһи тэҥнэспэт улахан, кистэ даланһыннаах олоҕун олоробун, үлэлээн 60 сааһыгар эрчимнээхтик үктэннэ. Киннин Саха сиригэр эрэ буолбакка, бүтүн Аан дойду таһымынан үтүс талааннаах оҕуктар билиллэр, тэрийэр-салайар үлэтин-хамнаһын үрдүктүк сыаналыыллар, махтал сибээһи тутуһаллар.

Дьэ, ол иһин биһиги биир дойдулаахтара, биир идэлээхтэрэ, ийэбул буолар дьүөгэлэрэ, туллаҥнаабат тулааһын доҕотторо Татьяна Афанасьевнаны алык диэн астык 60 сааһынан итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит! Баҕарабыт сааһырыылы билиннэрбэккэ бу курдук оро күүрүүлээхтик, айымньылаахтык үлэлии-хамсыы бар дьоҥҥун, республика оҕо-аймаҕын үһүнтэн үһүн сылларга үөрдэ-көтүтэ сылдьаргар! Улахан дьиэ кэргэнигэр баҕарбыт уоһугубат уйгулаах олоҕу, уһуннаах үһүн уйааҥ!

М.А. ГЕРАСИМОВА,
РСФСР культуратын үтүөлээх үлэһитэ, ССРС культуратын туйгуна.

Саҥа кинигэ

ОСТУОЛ МААҤЫЛААХ КИНИГЭТЭ БУОЛУО

2012 сылга "Мугудай нэһилиэгэ. Чурапчы улууһа" диэн кинигэни Т.Е. Захарова, В.И. Пермякова күн сирин көрдөрдүлэр, биир дойдулаахтарын үөртүлэр. Бу кинигэҕэ Чурапчы улууһун Мугудай нэһилиэгин историята былыргыттан быйылгыга диэри үйэ көрчининэн, олох хаамытын уларыйыытынан ааҕарыллан, кэрчиктээн кэпсэниттэ ааҕааччы болҕомтотун тардар. Сүрүн миэстэни былыргы ноохтор, үһүйээннэр, маны таһы кэнэ уонна аҕа уустарын төрүттээччилэрин аласттарынан ааҕарымытара сиэгэрдэр.

Нэһилиэк олоҕун сайдыытыгар колхоз таһыттан саҕалаан, Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии уонна Хоту кэһэрүүлүү ыар сылларын хабан туран, нэһилиэк социальнай-экономическай сайдыытын ситэрииллэр. Кинигэр нэһилиэк культурнай олоҕо, доруобуйа харыстабыла, үөрэҕирии сайдыыта архыып матырыйаалларыттан хомуйан, бииргиинэн дьон ахтыыларын ситэрилэн суруллубута. Т.Е. Захарова уонна В.И. Пермякова дьон-сэргэ, биир дойдулаахтарбыт туһа диэн үгүйэр уустарын уэхен туран үлэлээбит үлэлэрин кэстүүтэ.

Киһи болҕомтотугар дэрдүк "Алаас аттаах, дойду сурахтаах" Мугудай былырыытта кэпсиэрэ тарлар. Бу балаһаттан ааҕааччы истибэтэҕин истэр, билбэтэҕин билэр, көрбүтэҕин көрөр. Сэһэн Боло Мугудай нэһилиэгин аҕа уустарын, Тэрээй туһунан номоҕун, Кууска кулуба туос ураһатын, Ырыа Хорууда тимэхтиэ тыыллах ырыатын, Ырыа Митрэ олохтоуга, Ырыа Ньылычан ааллэталааһын, Буут Туруутун оҕон ойуун, таҥара үөрэҕин тарҕатааччы Таҥараһыт Кирилэй, Төйөн Үйэлээхтэн төрүттээх удаҕан Мааһа, Сылаҥ уонна Мугудай нэһилиэктэрэ юхэ туттар киһилэрэ, маһ ууһа Мытыйыма, Чычаахтан төрүттээх Дьэгүөр ойуун туохтарын бу кинигэттэн булан сөҕө ааҕахха, кини тутта кэпсиэххэ сөп.

Кинигэҕэ сүрүн миэстэни Аҕа дойду Улуу сэриитигэр уонна Хоту кэһэрүүлүү туһунан историческай баар чахчыларга, сэрии уонна кэһэрүүлүү ыар сылларын эттэрин-хааннарыгар билбит дьон-сэргэ ахтыыларынан ситэрэллэн киллэриллибитэ, хас бииргин сэрии уонна тыыл кыттыыларын, киниэр олохторун (дьылҕаларын) ситэран сырдатыла – автордар нэһилиэк историятын, биир-дойдулаахтарын олохторун, кунниэр олохторун чиэтии билиилэрин арылхайдык көрдөрөр. Кинигэ уратыта – сэрии сэрдүгүн, кинини киирүүнэ дьаһайыытын сылларынан, очиотоҕу оҕолор барахсаттар сэбилэбиник оҕо саастарын, кинилэр харах уулаах кэпсээниилэрин хомуйан, барытын ааҕааччыга өйдөммүтүгэ тыыннааһын киллэрин. Ахааран аахтахха, ким даҕаны бэйэтин дьылҕатыгар кууппахха, инникиэн тэлиннэн, ыраа санаатын күүһүнэн ыраахаҥы тулуйбута, олоххо күүстээхтик тардыһыыта арылхайдык арыллар. Ол да иһин киниэр сэрии ыар сылларын тулуйбахтара, этэгэ эрэллэи кэлэн күүстээх үлэр турунахтара, сатыллыы олох иһин күһэ туруулэстэхтэрэ, бириэмэни, куһу-дьылы аахсыбакка күргүөмнээх- дарбалаах үлэр турунахтара. Киниэр эбэлээх олох туоһатыгар хайдах үктээмниттэрин, күргүөмнээх үлэ күүстээх күүрээннэр хайдах кыайыылаахтык кыайбыттарын туһунан автордар "Этэнгэ эрэллээх" бэккэ ырыталлар-сырдаталлар. Манна тэнэйбит таблицалар, бииргинэ дьон ситиһиилэрэ, үлэ уонна сэрии ветераннарын ахтыылара, колхозтаахтар бүрүө сыттаах, хоруйтар дьаҕалаах мунньахтарын бороотокуоллара, уураахтара, олох чинчиэкитэ суоҕун, биир киһи бынаарар кыаҕа суоҕун, кууластааһын улахан суолталааҕын көрдөрөллөр. Колхозтары биэриэстүүгэ олох сайдыытыгар суолтатын сырдатыы туспа баһылаан сырдатыллыыбыта. Бириэстүүгэ дьон-сэргэ олоҕор суолтата улаханын бэлиэтэ. Биир сомоҕо буолан, түмсэн үлэлээбит үүнүүгэ-сайдыыга тиэрдэрин туһунан бөдөҥсүтүү колхозтарга кини тутта кэпсииллэр, санааларын үллэстэллэр. Эбиллэн иһэр колхозтар иччиһэлэрэ, колхоз үүнэр-сайдар хаһааҥҥыттан кэрдиирдүүлэр, күүрээннээх үлэ үрдүк ситиһиилэрэ олох туппсуутун, дьон өйө-санаата тиллиитин, үйгү-бэйэ олох, нэһиэһигэ бүтэйдээх эрэл түмүктэрэ буолан кэстиллэр.

Кинигэр Мугудай 20-с үйэ бүтүүтүгэр сайдыбыт-тупсубут суолун автордар кинигэ 327 ыстарыньыоскатыгар кэпсээтэллэр, кэчиигирэтэллэр. Сырдатыы сүрүн сыала – нэһилиэк туруу үлэһит дьонун хас бииргилэрин билиһиннэрии, үлэлэрин-хамнастарын сырдатыы, кинилэринэн киэн туттуу, кэрэ кэпсиэнигэ кэпсэтии. Умнуллубатахтар ытык олоҕу олорбут Мугудай ыаллара. Сурукка, дьон өйүгэр-санаатыгар уйаларга холобур буолар туруохтара Мугудай Геройэ-ийэлэрэ М.Е. Сергеева, В.П. Васильева, В.Ф. Пермякова, М.И. Пермякова, Е.Н. Сивцева, Е.Г. Пермякова, М.Д. Попова, уо.д. атыттар. Нэһилиэк түмүстүүтэр, киэн тутта ааттыыр ыаллара сиэрдээхтик сырдатыллыбыттар. Киниэр элбэхтэрэ, күннэтэ кэпсэлэрэ хаһыыты турара үөрдэр.

Кинигэ биир сүрүн миэстэни "Үөрэҕирии уонна ыччаты иитии", "Тэриллэр—нэһилиэк сайдыытыгар", "Культурнай-маассабай үлэ", "Сиримин-халлааныыан", "Спорт—чэл олох миэстэтэ" балаһалар ылаллар. Автордар бу балаһаларга нэһилиэккэ үөрэҕирии үүнүү-сайдыы, тэрилтэлэр төһийбиилэрин, культурнай-маассабай үлэ сайдыытын, маны тэнэ Мугудайтан силис аллыынан үүнэн-сайдан тахсыбыт наука чыычаалын дибайбыт, үлэр-үөрэххэ уонна спорка үрдүк ситиһиилэммит биир дойдулаахтарын тустарынан кылгастык быһааран, хас бииргиилэрин хаартыскаларынан ситэрэн-хотороон биэриилэрэ уратытын бэлиэтээрэ оруннаах.

Автордар бу кинигэни таҥыыга, олохторун аҕыс сылын да анаабыттара, кинилэр үс үйэни түмэр үйэлээх матырыйаалы сыралаһан мустуттарын, тиритэ-хорута хорутуулаахтык үлэлээбиттэрин туоһута. Кинигэр киллэриллибит сыаналаах матырыйааллар, хаартыскалар, ахтыылар … үүнэр көлүөнэ ыччаттарга саҥа суолу арыйыахтара, төрөөбүт дойдуларын … тууну өссө күүһүрдүөхтэрэ диэн эрэниллэр. Мин санаабар, бу кинигэ нэһилиэк да, оройуон да олохтоохторун остуолларын мааныылаах кинигэтэ буолан кэргэниэ диэн саныыбын.

Кинигэни хомуйан оҥорбут Татьяна Егоровнаҕа, Виктория Ивановнаҕа уһун сылллаах үлэлэрэ дьон-сэргэ туһатыгар тахсыбытынан эҕэрдэлиибин. Баҕарабын салгы тылла(а)х санаттан саҥа айымньыларга, туһ олохторутар дьолу-соргуну.

П. И. ПОПОВА.
РФ Журналистарын союһун чилиэнэ.

Ахтан - санаан

ТУРУУ ҮЛЭҺИТ ЭТЭ

Алта төрөөбүт оҕотугар, икки иннит балыстаах быраатыгар амарах аҕалара, бар дьонугар, доҕотторугар истиҥ ытыктабыллаах ахтыллар аҕа табаарыспыт Тит Николаевич Аммосов бу дьыл алтынньы 2 күнүгэр ыар ыарыыттан орто дойду олоҕуттан 81 сааһыгар туораата.

Тит Николаевич 1931 сыллаахха Чурапчы оройуонун иннэс Маалдьахси нэһилиэгин "Кыһыл Сиэс" колхоз сирдэр-уотугар Куула Саккырыа түбэтигэр Николай Алексеевич уонна Февронья Ивановна Соболевтар диэн 3 төрөөбүт уол оҕолоох, тулаайах хаалбыт биир уол, биир кыыс иитэр оҕолордоох ыалга алтыс оҕонон төрөөбүтэ. Киниэхэ төрүүрүн кытары икки ый буолбат да кэнэ Февронья Ивановна сэбиргэх дьаһыгар ыалдьан эмискэ күн сириттэн барбыта.

Тит төрүүрүгэр кэнэ 41, оттон аҕата 61 саастаах, оччотооҕу олох-дьаһах майгытынан лаппа сааһырбыт, кырдьа барбыт дьон этилэр. Онон аҕата Ньукулай иитэр кыыһа 4 эрэ саастаах буолан, баара-суоҕа икки ыйдаах уу кыһыл оҕону кыайан көрөн-харайан киһи гынар кыаҕа суох буолан, оччолорго икки иитэр кыыстаах, уол оҕото суох Охонон Богнуок диэн Халдьыма Саккырыаҕа Ат Кулуһаах диэн алааска олорор уус киһиэхэ иитиэххэ биэрбитэ.

Хомойуох иһин, Охонон кэргэнэ Варвара Яковлевна эмиэ олохтон туораабыта. Кыһалҕаттан кыра оҕону чугас ыалбыт диэкинэр Халбайыкы отохтоох Егор Никифорович, Анастасия Васильевна Аммосовтарга иитэн биэрбиттэрэ эрэри, онно да уһаабатахтара, иккиэн колхоз үлэтигэр сылларга дьэлэр түбүктэрэ бэрт буолан, кыра оҕону көрөр кыахтара суоҕунан, оччолорго олох оҕолонмотох уйа-хайа уруулара дьонго Алексей Васильевич уонна Анастасия Николаевна Колесовтарга балтараа сааһылар тиийбит, рахиттаан кыайан хаампат уолу иитэрэ биэрбиттэрэ. Тит Николаевич бу ыалга калан оҕо буолан соньуур дьолун, атахтанан сүүрэр-хотор үөрүүтүн билбитэ. Биэс сааһыгар диэри Настааны "Ийээ", Өлөксөйү "Аҕа" диэн дьоллоох оҕо саас күөнэхтиир көрүүтэр олорон ааспыта.

Эрэй киһини буллаҕына аҕардас бөйэтэ эрэ кэлбэт. Ол иһин "Эрэй эгэрдээх, кыһалҕа кыттыгастаах" диэн ардахтара. Тиит биэс сааһын туолуута иккиһит аҕата Өлөксөй саллык дьаҥар ыалдаран олон хаалбыта. Настаа кэргэнэ өлбүтүн кэннэ ээгэ сылдыар Лукоянцев диэн Халвар кыһатыгар дурууска кэргэн тахсыбыта. Ол кэнэтэ эмиэ уол оҕолоох аатыран 6 саастаах уолу хаалларан, иккиит ийэтин ыалтыытынан араараран ииттэ барбыта. Тулаайах хаалбыт оҕор төһөлөөх ыар баттык, кутурҕан-хомолто буолан уйаллах сааһыгар сурох-былар өспөт баала буолан аала сылдьыбыта буолуой.. "Ийээ, миигин илдьэ бар дуо..",-- диэн атаарыттан күүһэн туран уйа-хайа суох ытыы турар уолу 1909 сыллаахха төрөөбүт орто убайа Василий кэтэрин ылбыта, бастаан иттиллибит ыалыгар Афанасий Яковлевич Попоптаахха-Охонон Бонпуоптаахха аҕалара куйаллибитэ.

Тит Николаевич кыра оҕо сааһа аасыыт Ат Кулуһаалар иккиэстэн, сүүрэр-көтөр, тыллаах-өстөөх, алта сааһын туолан туһа киһитэ буолбут уол эргиллэн кэлбитэ. Байылайдаах Охонон сүбэлиһэн баранныр Тиити икки кыыс оҕолоох Николай Петрович Аммосовтаахха-Улахан Ньукулаастаахха иитэрэ биэрбиттэрэ. Оттон ыла Тит Николаевич Аммосов диэн ааттанан, сурукка-бичиккэ киирбитэ эрэри, иккит дьоно Маайалаах Ньукулаас өлүөхтэригэр диэри: "Тиитэп, маһы кыстаа, ууну бас, ынаҕы хомуй, ньирэйдэри баайталаа",-диэн, оттон да атын сорудахтары толоруута оҕо сааһа алас быһан ааспыта.

5318 киһи олоҕун оҥоолуппут уодаһыннаах хоту көһөрүллүүттэн 2363 киһи сырдык тыына быстыбыт кэмигэр Тит Николаевич 1 Сиитэ оскуолатыгар интернакка олорон үөрэнэн сырдык тыына өрүһүллүбүтэ. Кини Кэбээйигэ 1 Сиитэ, Тыайа, Маркааҕа—Үрүҥ Күөл. Чурапчыга Дириҥ оскуолаларыгар үөрэнэн бэйэ кылааһы бүтэрбитэ. Итинэн оскуолатааҕы сыллара түмүктэммитэ.

Тит Николаевич туруу үлэтигэр оҕо ардахттэн дьоҕурдааҕа биллэр этэ. Онон 1951 сыллаахха киниэн «Сардаана» колхоза туттуу бирикэдьиэтигэр маастар дуоһунаһыгар ылбыттара. Онно Тит Николаевич 5 сыл устата эҥкилэ суох таһаарыылаах үлэни көрдөрбүтэ.

1955 сылтан Эрилик Эристиин аатынан колхоз Хоптоҕолооҕу учаастагар бирикэдьиир дуоһунаһыгар өрө таһаарыллыбыта.

1957-1963 сс. ветсанитар курсун бүтэрэн Эрилик Эристиин аатынан колхозка ветсанитардаабыта. Бу да үлэҕэ сүөһү эмчитин быһыытынан дьоҕурдааҕа көстүбүтэ Чурапчытааҕы ветлечебница 1963 сыллаахха киниэни Төгүлүтээҕи профтехучилищеҕа биир сыллаах үөрэххэ ыыппыта.

1964 с. алтынньы ыйтан 1966 бэс ыйыгар диэри Амма оройуонун Сулҕаччытыттан саҕалаан Амма ветеринарыатыгар үлэлиэхэ тииэ дуоһунаһа үрдүүр гына үлэ үтүө холобурун көрдөрбүтэ.

1966 сыл бэс ыйын 2 күнүттэн Тит Николаевич төрөөбүт Чурапчытыгар эргиллибитэ.

1986 сыл үүнүөр диэри Тит Николаевич бар дьонуго итэҕэлиит, ветеринарии дьылатыгар Айылҕыт нэһиттэн айдарыылаах үтүөкэннээх үлэтэ уһун 20 сыл устата барбыта. Кини илиэтэ тиийбит сүөһүтэ алыс кэсэ эрэһүлүбүт, ырап туран толоһуйбут буолара. Сүүрэ сыллар оҕус борооскуну тутан баайан биэрэн иннинэ, сымыытын тиритии ытыһыгар ылбыт буоларын үгүстүк көрөрбүт.

Бэйылаабыт идэтэ табыллан тахсыбыт ветеринариттэн 1986 сыл тохсунньу 1 күнүгэр төрүттэтэ ликвидацияҕа барарынан уурайан, Эрилик Эристиин аатынан совхозка сылга иитэр хаһаайыстыбаҕа ветфельдшеринэн, бирикэдьиир дуоһунаһыгар тахсыбыта. Итинэ 4 сыл эмиэ үрдүк көрдөрүүлээхтик үлэлээбитэ.

1991 сыллаахха совхоз ыһыллыытыгар биры үлэ сабыллыбыта. Ыарыһах буолбут кэргэнин, 8 оҕотун иитэр кыһалҕатыттан Дириҥҥэҕи дьааһыла-садка кочегарынан үлэлээбитэ.

1993 сыл балаҕан ыйын 4 күнүттэн 62 сааһыгар эрэ кэрдьэр саас сынньалаҥар тахсыбыта.

Чурапчы улууһун ветеринарнай сулуусатын ветерана, Дириҥнээҕи народнай театр талааннаах артыыһа, улуус меценаттарын уопсастыбатын чилиэнэ, Хоптоҕо нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, хоту көһөрүллүү кыттыылааҕа; үлэ-тыыл ветерана Тит Николаевич Аммосов сырдык өйдөбүлэ биһиги сүрэхтэригэр өрүү тыыннаах сылдьыаҕа.

"Мэлдьэхси түскула" общественнай түмсүү сүбэтэ.

Хоту көһөрүллүү 70 сылыгар

ДОРООБО, КЭРЭ ОЛОХ !

Ырыа, баҕа санаата суох киһи,
кынатa суох көтөр курдук
дьиэрс, дьиэрсиҥэ сатаас!

Көһөрүллүү 70 сылынан ахтыылҕан санааларбын кэпсиибин. Киһи олоҕор араас дьоннуун алтыһар. Киниэхэ биһиги олоххо көрүүлэрбит төрүттэринэн буолаллар. Алтыспыт кэрэ дьоннорбуттан үөрэнэн, олоххо көрүүлэрим, киһи быһыытынан сайдан иһиим араас билиитэрин, олоххо сыһыаннарын иитэннэн эйбэххэ үөрэммитим.

Ол курдук, дириҥник ытыктыыр учууталым, оскуолабыт директора Гавриил Дмитриевич Ефимов, Эрилик Эристиин кыыһа Валентина Семеновна Яковлева-Еремеева, сиэнэ Сардаана Ивановна, көһөрүллүүттэн иһэллэт буолбут суруйааччы Дмитрий Васильев, олимпийскай чемпион Роман Дмитриев.

Гавриил Дмитриевич Ефимов дьону, дойдуну, олоҕу таптыырга иитиитэ, үөрэппитэ. Биһигини кытта улахан киһи курдук кэпсэтэрэ. Аҕабын ыйытара, кини туһунан ахтара. Кыыһа Диана – саамай истиҥ дьүөгэм. Дьылларга сылдьарым. Дириҥҥэ Эрилик Эристиин совхозка үлэлии сылдьан, аҕаан кэлэн хонон, көһөрүллүү туһунан кэпсээбитэ. Миэхэ суруйарбар эппитэ. Онон "Эдьиэкээн" диэн ыстатыйам 1975с. "Саҥа олох" хаһыакка тахсыбыта. Оттон ыла бу күннэ диэри үгүс ыстатыйаларым "Арчы", "Саха сирэ" хаһыаттарга таҕыстылар. Г.Д. Ефимов суруйбут "Көрсүһүү" ноуот ырыатын, "Чурапчы чараҥар" Х. Максимов мелодиятыгар ырыалары ыллаччыбын.

Эрилик Эристиин кыыһа Валентина Семеновна Яковлева-Еремеева оронтон кыайан турбат буолан сыттаҕына, көрдөрөөрү Дириҥҥэ оҕолоро массыынанан кэлэн илииттэрэ, аҕалбыттара. Онно хасмиттэ да хоммутум. Сүрдээх намыһах куоластаах, уус-уран тыллаах, аҕатын туһунан элбэҕи кэпсээбитэ. Ол туһунан суруйан, Чаһарга музейга бөйобиттэн өйдөбүнньүк эналэйдэ. Оттон ахтыы суруйан хаалларбытым. Эрилик Эристиин бары айымньыларын, кини туһунан элбэҕи аахпытым, истибитим.

Олимпиец Роман Дмитриев – комсомолум. Оскуола-интернакка үлэлии сылдьан, оскуола комсомольскай тэрилтэтин секретарыынан быһыарданан алтыспытым. Сүрдээх сэмэй, холку, тулуурдаах, дьулуурдаах, үгүс киэҥ кэлимэ иһигэр тута сылдьар, тааҥылыбатах таабырын курдук. 3-4 ый суох буолара, сбордарга сылдьара, ол кэннэттэн үсүнүөһүн дьиэбэр ыстарта кэбиһэн кэлэ турара. "Устабы билэҕин дуо?" диэтэхпинэ кыра оҕо курдук саҥарбакка тапсарын турара. Өлүс судургу, "оҕо-маҥа сылдьан кыайдым-хоттум" диэбэттэ. Дьыктарын көрөрүм, Д.Корякин саҥатыгар соторун быраҕан, оҕолорун таҥырчыгы олорон эрэ холкутук сэһэргэһэрэ. Н.Н. Ботулиннаҕа олордохпутуна кэргэнэ Анастасия биһиэхэ үгүстүк сылдьааччы. Москваҕа оҕолорбутун илдьэ сылдьына сырыттахпытына, Роман Дмитриев доҕорбутунан техническэй наука доктора Василий Семенович (журналист) көрсүбүтэрэ, хаартыскаҕа түһэрбиттэрэ, кинилэр үстүбүттэрэ. Ол билигин да баар.

Суруйааччы Дмитрий Васильев Куокуга иһэллиттэр дьылларыгар сыттаҕына, биһиги оскуола оҕолоро Мугудайтан сайылын ветеранскай, кыһынын массыына көрдөрөөрү үрдүгэр айаннаан баран көрөрбүт, концерт көрдөрөрбүт.

Көһөрүллүүтэ сылдьан, чэрдээкка түһэн хаампат-кыаммат буолбута. "Таптыыр сүрэх", "Ииэм диэн", "Мутукча сыта" кинигэлэрдээх. Көһөрүллүү туһунан "Олох, эйигин таптыыбын" поэмалаах. Итигин таптыыбын баллады. Саха поэмата барытын баттым. Саха Республикатын культуратын үтүөлээх үлэһитэ Анна Митрофанова оскуолаҕа сылдьан, үчүгэйдик кэбиһиилээх ааҕан лауреат буолбута. Мин олус сөбүлээн "Эн ылбута" диэн ырыатын И.Иванов мелодиятыгар ыллааччыбын.

Биһиги эбэбит, төрөппүттэрбит, аҕабыттарбыт, хаан-уруу айбыт, Чурапчы дьоно ыстарбыт, көһөрүллүү ыар содуллуттан биһиги кэнэрбиттэн суохтар.

Ону төһө суохтуурбут, ахтарбыт, доруобуйабытыгар оҕустарарбыт буолуой?.. Олохторуван холобур буолар дьоннох буолуммут, иннибит диэки барабыт, олоҕу күүскэ таптыыбыт. Кэлин 5 сыл суоҕунталлах киһитэ буолан сытан баран өрүттүбүппэр, дьиэ кэргэним, хаан-уруу дьонум, доҕотторум, Чурапчым барахсан айыылара, бар дьонум баар буолан, үтүс дьарыктаах олоҕу олоробун. Ыллыы-сөгүү сылдьыбакка олох олоробут. Кэпсээбит дьонкорум, төрөппүттэрим олохторун санаан, ырыттан, ыраҥалаан көрөн баран, ыраахан кэмнэрбэр күүс-кыаҕы ылабын. Киниэлэртэн тирэх ылан, айар-тутар талааным, баҕам аһыллыбыта диэн этиэххэ сөп. Онон олох туһунан саналарбын ахтан-санаан кэлэбин:

БАЛЫЫҺАҔА СЫТАН

Арыы-сүгэй быйыннаах
Таптыыр, суохтуур
дойдубун
Ахтан-санаан кэлэбин.
Мэнэм сиэтэ быраттаах
Эйэр сааһым кэмнэрин,
Ураар бурҕо түһүйүбүт
Таптаатэрбын саныыбын.
Итии-куйаас сыралҕана
Саха-сырга сонньуурбут.
Сэрдэн саҕаҕа куукстаах
Балаҕаммын өйдүүбүн.
Курдук оҕус миинэммин
Оттоҕорбут сайыны,
Кыһын сырҕа оҕустаах
Мас таһарбыт ороҕунаан,
Дуоска ыккыт экалаан
Оонньооруун, бултуурук,
Куолгэ куду холуйам,
Тыаттан кубах бугарын...
Оҕо сааһым доҕотторун
Көрүстэрбин эрэ мин
Дьадаан-оһон сыттардаах
Сайылыктын ахтабын.
Арыт туһэн көрөбүн
Мохтоой бултаһыыт
Ыскылаатын, тыаларбын.
Эрэл дьиэбэр хаалбыттар
Сыаҕай оонньуур куукулам,
Оҕо-кыра сааттарым
Сүрбиэн-кэлиит таһаҕам
Үөрүү кыра да кыыһа
Баҕа ... бааластыа,
Уйабытын уһаһыа.

***

Кэрэ-дьылы ааһыбакка,
Кыра ыарыыга кыһаммакка
Үлэлээйин үлэлээбит.
Үтүө кэммит ааспыт эбит.
Үлэттэн дуоһуйар күннэрэр,
Үөрүүлээх үчүгэй кэмнэрэр
Хоннутар олус да кылгастар.
Ол да иһин итиэ кэмнэр
Сурахтан олох суллаттар,
Үтүө өйдөбүл буоланнар
Өйгөр оруу сырыттылар,
Бириэмэни тулуйаннар
Билгэ өйдөбүл буоллулар.
Үчүгэй киһини көрүстэххинэ,
Үөрэ-көтө үгүһү
кэпсэттэххинэ,
Олус да санааҥ көтөҕүлээр,
Олох ордук түһэн кэрэхсээр,
Ыар ыарыы онноохор
мугуруйаар,
Ытарчатын ыһыктан ылар.
Махталбын тиэрдиэхтин
баҕарабын
Үтүө дууһалаах дьоммор бор.
Өйүүр маҥа уһуннаах,
кыттастаах,
Эрийэ-бурҕа да
хаппыттаах
Ол тэҥэ киһи да аралтаах,
Үчүгэй, куһаҕан араастаах.
Албын-түүкэй, тыаһыгар
түрбэтэ,
Улахамсык, мин ачий
дэмиэттэр
Бааллар ачий,
Олохпут онкула буоллаҕа.
Олору да киһи айдаҕа.
Куһаҕан баар буолан,
Үчүгэй суолтата үрдүүрүн
билэбит,
Ол эрэн маадьитин үчүгэй
Баһыйа туруохтун диибит.

КИҺИ

Киһи!
Эрэнэбин эн күүскэр,
Эн дьолоор-сирэйкэр,
Эйигин эрэ үрдүктүк
тутабын,
Эйигин эрэ бу күн сиригэр
Үрүйбүүбүн-айхаллыыбын
күн тура.
Эн тыыннаах өйгөр, таайыгас
дууһаҕар
** Сүгүрүйэбин, үҥэбин-*
сүктэбин.
Киһи!
Эн аатын албаадыйбатаҕына,
Кэхтии хаһыыр
хаарыйтарбатаҕына
Туоруохтут хааннык да
ыардары,
Үйүөхтүт үйэлэр тыалларын.
Эрэнэбин эн күүскэр, киһи,
Эн тапталгар, дьолгор кыраллабын,
Эн эрэ мичээргин көрөөрү,
Эн эрэ дьолгун быһыытын
ыллыы
Үлэлиибин-хамсыыбын.

ДОРООБО, ОЛОХ!

Билиспитим эдэр саас
Чэгиэн, сылаас тапталынан,
Хааньыстыыбыт ый-ыраас
Көскөл саҥа суолугар.
Дорообо, кэрэ олох!
Үрэхтиэхтиэт бу сиргэ
Таптал тыынаах
сибэккитин,
Иһэрдэхтит сирэммит
Көлбөрүмүт кэнчэ ситэн.
Дорообо, күндү олох!
Түбэспэтиин хаһан да
Суолбутугар барыыр харана
Туругурдук үлэ, таптал,
Курдук кэрэхсээх күүс хаалыан.
Дорообо, дьоллоох олох!

***

Ычча, кырдьаҕаһы өйдөө, сирдээ, кыралары көмүскээ, ыарыыхха, көмөлөс, төрөппүттэргин, дойдугун таптаа, бараалларыгар кэмэлэс...

Күндү дьонум! Хамсаабакка, үлэлээбэккэ болом хамнас халлаантан таммалыырын манаан, оҥу күүтэн олорон түмсүбэккин. Бэлэмгэ урут тигистэрбин, ордуххону уобуустарбын, хаһааска каачыйа харбастарбын диир киһи түмсэргэ суудайбат. Ол иһин түмсүбиниит. Үтүө-маҥаны дьоммут!

"Үс өргөстөөх,
Түөрт кырыылаах
Өркөн кылаана,
Кэрэ кэрамэнэ
Киһи буолан кэлбэй,
Саха буолан сандаар!", - диэн алгыыбын. Уруй!

Е.М. КАЖЕНКИНА,
Хоту көһөрүллүү кыттыылааҕа,
РФ Журналистарын сойууһун чилиэнэ, ноуот эрчитэ.

ЭҔЭРДЭЛИИБИТ!

Ытыктабыллаах коллегабытын, ыксаллаах быһыыга-майгыга комиссия председателин солбуйааччытын ***Трофим Михайлович ЛЫТКИНЫ*** *60 сааскын туолар үбүлүөйгүнэн, улуус социальнай-экономическай сайдыытыгар өр сыллаах үрдүк таһаарыылаах үлэҥ бэлиэтэнэн "Тыа хаһаайыстыбатын туйгуна" Бочуоттаах аат иҥэриллибитинэн уонна маршал Василий Чуйков мэтээлинэн наҕараадаламмыккынан итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!*

Инникитин даҕаны талтыыр Чурапчын туһугар үтүө түскүллээх үлэҕинэн, олоҕуҥ баай уопутунан күүс-кэмэ, өйөбүл буола туруоҥ диэн эрэнэбит. Баҕарабыт Эйиэхэ, эн чугас дьоннор кытаанах доруобуйаны, саҥаттан саҥа ситиһиилэри, дьоллоох-соргулаах, байылыат олоҕу.

Эҕэрдэни кытта "Чурапчы улууһа (оройуона)" МТ дьаһалтатын коллектива, Чурапчытааҕы 38-с №-дээх уоттан быһыыр этэрээт коллектива.

***

Күндү кэргэммин, амарах аҕабытын, күтүөппүтүн ***Василий Семенович ФОМИНЫ*** *50 сааскын туолбут өрөгөйдөөх үбүлүөйгүнэн ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит!*

Үтүө санаа бастыҥын, алгыс тыл аламаҕайын этэбит, сахалыы айхаллаан, ураанхайдыы уруйдаан, уһун үйэни, чэгиэн - чэбдик доруобуйаны баҕарабыт. Өссө да өр сылларга араҥаччылыы, суба ама буолан көмөлөһө тур. Эйигин таптыыбыт, ытыктыыбыт.

Эҕэрдэни кытта кэргэниҥ, оҕолоруҥ, хотунуҥ Евдокия Кирилловна, Сылантан, Дьокуускайтан Аммосовтар.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Павлова Мария Михайловна аатыгар бэриллибит паспорт сүтүйүүнэн дьиэ суоҕунан аахыллар.

***

Система оһоҕун 25 тыһ. солк, чочуллубут 100 -таах УАЗ блогун 25 тыһ.солк, УАЗ радиатора 8 тыһ. солк атыылыыбыт.

Тел.: 8-914-224-80-77.

***

Продается 1-комнатная благоустроенная квартира, 2 этаж, за 800 тыс. руб. Конт. тел: 8-914-291-12-53.

***

1988 с. МТЗ-82 тракторы 250 тыһ.солк, 2012 с. Нива массынаны атыылыыбыт. Сыаната кэпсэтиинэн.

Билсэр тел.: 8-984-102-20-17, 8-914-237-27-81.

***

1995 с. Тойота Королла атыылаанар. Сыаната кэпсэтиинэн.

Билсэр тел.: 28-559, 28-539, 8-924-598-59-81.

***

Дириҥ нэһилиэгэр 6 ынырай сүттүлэр: 1. Сырдык кугас эриэн, сүүһүгэрураанньаттаах, тыһы. 2. Сырдык кугас эриэн, сүүһүгэр туһахталаах, тыһы. 3. Хараҥа бүтэй кугас, тыһы. 4. Күрүҥ эриэн, тыһы. 5. Кугас эриэн, оҕус. 6. Кугас маҥаас, тыһы. **Ким көрбүт, билэр бу телефоҥҥа эрийэргитигэр көрдөһөбүт 26-262.**

Хатылар нэһилиэгин Бочуоттаах гражданина, үлэ, тыыл ветерана, хоту көһөрүллүү кыттыылааҕа

АММОСОВ Тит Николаевич

бу олохтон барбытынан уолугар Василий Титович Аммосовка, кини дьиэ кэргэнигэр, чугас дьонугар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Васяны кытта Дириҥ орто оскуолатыгар биирги үөрэммиттэрэ.

Арыылаах олохтооҕо

СЫРОМЯТНИКОВ Петр Романович

соһумардык олохтон туораабытынан кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

- Сыромятников Петр Романович олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, биирги төрөөбүттэригэр Арыылаах нэһилиэгин дьаһалтата.
- Коллегалара Сыромятников Петр Романович олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оҕолоругар биирги үлэлээбит коллектива, ОДьКХ Арыылаахтааҕы участога.
- Сыромятников Петр Романович олохтон туораабытынан Арыылаах орто оскуолатын үлэһиттэригэр, быраатыгар Андрей Романович Сыромятниковка, эдьиийигэр Александра Николаевна Туласыноваҕа Арыылаах орто оскуолатын коллектива, профкома.
- Сыромятников Петр Романович олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, биирги төрөөбүттэригэр бары Сыромятниковтарга, Потаповтар, Борисовтар.
- Сыромятников Петр Романович олохтон туораабытынан кэргэнигэр Шураҕа, оҕолоругар, биирги төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар Арыылаахха биирги үөрэммит доҕотторо.

СОНУННАР

РФ Пенсионнай фондатын Чурапчы улууһугар управлениета предпринимателлэр бириэмэлэрин харыстыырга өссө биир хардыыны оҥордо.

Ол курдук, предпринимателлэр пенсионнай фондаҕа төлүүр усунуостарыгар иэстэрин көрөр уонна квитанция бэйэтэ бэчээттэнэн ылар гына управление хонтуоратыгар компьютер турда. Бу сервиһинэн Чурапчы улууһун предпринимателлэрэ бэйэлэригэр уонна үлэһиттэригэр страховой, накопительнай уонна булгуччулаах медицинскэй страхованиеҕа төлүүр усунуостарын бэчээттэнэн ылыахтарын сөп. Бу сервиһинэн предпринимателлэр дьиэлэригэр олорон эмиэ туһаныахтарын сөп: региональнай интернет https://s016.016.pfr.ru "Личный кабинет предпринимателя" диэн сайтыгар киирэн көрүөххэ сөп уонна штрих кодтаах квитанция бэчээттэниэххэ сөп. Сотору кэминэн сотовай телефоҥҥа смс -сообщение өттө киирэр буолаллар, оччоҕо предприниматель төһө иэстээҕин телефонугар информация тутар буолуо.

***

ПЕНСИЯ МУННЬУЛЛАР ЧААҺЫН ТӨЛӨБҮРҮН ТУҺУНАН

Бу сыл от ыйын 1 күнүттэн Российскай Федерация 360 нүөмэрдээх сокуона үлэҕэ киирдэ. Бу сокуоҥҥа олоҕуран, пенсияҕа тахсар саастарын туолбут дьон пенсия муннььуллар чааһын ананыахтарын сөп. Бу пенсияҕа тахсааччы сайабылыанньа түһэрдэҕинэ оҥоһуллар. Пенсия муннььуллар чааһын анатыы төрүөтүнэн киһи пенсияҕа тахсар сааһын туолбута уонна түс бэйэтин счетугар пенсия муннььуллар чааһыгар угуллубут үптээх буолуохтааҕа буолар.

Билиҥҥи пенсионнай фонда пенсияҕа тахсыбыт 1953 сыл төрүөх уонна онтон бэттэх сыттан төрүөх эр дьоннго уонна 1957 сыл төрүөх уонна онтон бэттэх сыттан төрүөх дьахталларга 2002 - 2004 сылларга үлэлээбит тэрилтэлэрэ пенсия муннььуллар чааһыгар усунуос төлөөбүт буоллахтарына, ол суумматын төлөөһүн ыытыллан турар. Бу төлөбүр өскөтүн бу муннььуллар чааска сыттар үп ыла сылдьар пенсиятыттан (пенсиятын страховой уонна муннььуллар чааһын эбэн туран) 5 уонна онтон кыра бырыһыанын ылар буоллаҕына биирдэ төлөнөр. Бу төлөбүр сайабылыанньа ылыллыбытын кэннэ үс ыйынан төлөнөр. Сайабылыанньа түһүүтэ пенсия муннььуллар чааһын үбэ ханна сытарыттан көрөн ылыллар. Ол эбэтэр пенсия муннььуллар чааһа пенсионнай фондаҕа эбэтэр киһи бэйэтэ талан ылбыт государственнайа суох пенсионнай фондатыгар (холобурдаан эттэххэ, "Эрэл" эбэтэр "Алмазная осень") муннььуллар. Быһааран эттэххэ, пенсионнай фондаҕа сытар үптээх дьон пенсионнай управлениеҕа кэлэн сайабылыанньа суруйаҕыт, онтон государственнайа суох пенсионнай фондаҕа уурдарбыттар онно сайабылыанньа түһэрэҕит. Пенсияҕа тахсыбыт 1953 сыттан 1957 сылга диэри төрөөбүт эр дьон уонна 1957 сыттан 1962 сылга диэри төрөөбүт дьахталлар 2002-2004 сылларга үлэлээбит тэрилтэҕит пенсия муннььуллар чааһыгар усунуос төлөөбүт буоллаҕына, бастаан пенсияҕыт муннььуллар чааһа ханна сытарын билиэхтээххит уонна пенсионнай фондаҕа сытар эрэ буоллаҕына, управлениеҕа кэлэн сайабылыанньа суруйаҕыт. Фондалартан фондаларга көһүү киһи бэйэтэ суруйбут сайабылыанньатыгар олоҕуран оҥоһуллар, онон бэйэҕит муннььуллар чааскыт ханна сытарын билиэхтээххит. Билиҥҥи биир кэмнээх төлөбүрү ылыыга сайабылыанньа суруллларынан, ону таһынан пенсионнай фонда управлениетын үлэтин хайысхатынан үгүс элбэх боппуруостары быһаартарар управление клиенскэй сулууспатыгар уочарат наһаа элбээтэ. Пенсияҕыт муннььуллар чааһын государственнайа суох "Эрэл" эбэтэр "Алмазная осень" фондаларга ууруут буоллаххытына страховой свидетельстибэҕитин илдьэ кэлэн клиенскай сулууспа күүтэр саалатыгар турар компьютерынан үлэкүт ханна сытарын билсиҥ. Онно суох буоллаххытына уочараттаан киирэн сайабылыанньа толоруҥ. Бу сайабылыанньа биэрингэ бириэмэтинэн хааччаҕа суох, хаһан баҕарар кэлэн сайабылыанньаҕытын суруйуоххутун сөп.

2005 сыттан пенсия муннььулар чааһа үлэ биэрээччинэн 1967 сыттан бэттэх төрүөхтэргэ төлөнөр. Бу дьон пенсияҕа тахсар саастара кэллэҕинэ пенсияларын муннььуллар чааһын анаталлар. Онон 1967 сыттан бэттэх төрүөх дьон муннььуллар чааскыт билигин төлөммөт.

В. ХРИСТОФОРОВА,
Чурапчы улууһунааҕы пенсионнай фонда управлениетын начальнига.

Индивидуальный предприниматель Барашков Иннокентий Владимирович
Муниципального образования "Бахсытский наслег"
Чурапчинского улуса (района)

ИНН 143001072694

Почтовый адрес: 678683, ул. Солнечная с.Толон Чурапчинского улуса (района) РС (Я)

Количество подключенных к тепловым сетям квартир 12, заявок на подключение за 3 квартал 2012г отсутствует.

Разделы	Категория	Утвержденные в тарифе объемы тепла на 2011год		
		Отапливаемая площадь, объем м2/м3	Всего Гкал	Гкал на отопл.
1	2	8	9	10
	ВСЕГО:	488	311	311
	в том числе:			
	Местный бюджет:			
0500	- Муниципальный жилищный фонд	488	311	311
0500	- Частный жилищный фонд			

Муниципальное образование "Сыланский наслег"
Чурапчинского улуса (района)

ИНН 1430008889 КПП 143001001

Почтовый адрес: 678674, ул. Дьячковского,82 с.Усун-Кюель Чурапчинского улуса (района) РС (Я)

Количество подключенных к тепловым сетям по частному сектору 4 жилых дома, 6 квартир; заявок на подключение за 1,2,3 квартал 2012г отсутствует.

Разделы	Категория	Утвержденные в тарифе объемы тепла на 2011год		
		Отапливаемая площадь, объем м2/м3	Всего Гкал	Гкал на отопл.
1	2	8	9	10
	ВСЕГО:	771	1226,8	1226,82
	в том числе:			
	Местный бюджет:			
0500	- Муниципальный жилищный фонд	152	77,3	77,3
0500	- Частный жилищный фонд	371	111,7	111,7
0100	- Прочие учреждения местного бюджета	248	1037,8	1037,8

ИЗБИРАТЕЛЬНАЯ КОМИССИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "Оһуулунский наслег"

РЕШЕНИЕ

от 4 октября 2012 года № 21

Об аннулировании регистрации кандидата на должность главы муниципального образования "Оһуулунский наслег"

В соответствии с пунктом "а" части 32 статьи 4 Федерального Закона от 12.06.2002 № 67-ФЗ "Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации",(Федеральный закон № 67-ФЗ), с частью 2,3 статьи 92 Закона Республики Саха (Якутия) "О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)" избирательная комиссия муниципального образования "Оһуулунский наслег" решила:

1. Аннулировать регистрацию кандидата на должность главы муниципального образования "Оһуулунский наслег" Аржакова Афанасия Алексеевича, 1960 г.р., зарегистрированного 7 сентября 2012 г., выдвинутого Региональной отделением Политической партии "Справедливая Россия".

2. Настоящее решение обнародовать в установленном порядке.

И.Е. ПУДОВА, председатель ИКМО,
В.И. ВИНОКУРОВА, секретарь ИКМО.

Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо, үлэ, тыыл ветерана, Хоту көһөрүллүү кыттыылааҕа

ТОЛСТОУХОВА Федора Михайловна

олохтон туораабытынан кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

- Мичил уһуйаан ветерана Толстоухова Федора Михайловна олохтон туораабытынан оҕолоругар, кыһыгар, коллегаларыгар Мария Дмитриевна Собакинаҕа "Мичил" уһуйаан коллектива уонна үөрэх үлэһиттэрин профсоюза.
- Тапталлаах ийэтэ Толстоухова Федора Михайловна олохтон туораабытынан дьүөгэлэригэр, үлэһиттэригэр Федора Дмитриевна Никоноваҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр Хадаардааҕы "Мичил" уһуйаан коллектива.
- Толстоухова Федора Михайловна олохтон туораабытынан кыыһыгар "Айыыгы" КК бухгалтерыгар Толстоухова Надежда Дмитриевнаҕа, кини биирги төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар «Айыыгы» КК коллектива.
- Толстоухова Федора Михайловна олохтон туораабытынан пищеблок үлэһиттэригэр Наталья Романовна Кривошапкинаҕа, сиэнигэр Евдокия Петровна Березкинаҕа улуустааҕы киин балыыһа салалтата, профкома, техническэй киин коллектива.
- Тапталлаах ийэлэрэ Толстоухова Федора Михайловна олохтон туораабытынан күндү коллегаларыгар Наталья Дмитриевна Ивановаҕа, Надежда Дмитриевна Толстоуховаҕа улуустааҕы социальнай көмүскэллээх буолуу управлениетын коллектива.
- Сагастара Толстоухова Федора Михайловна олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр Бокуоба оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.
- Толстоухова Федора Михайловна олохтон туораабытынан кыыһыгар Надежда Дмитриевна Толстоуховаҕа дьүөгэлэрэ Анна, Сардаана, Лидия, Лена, Мария, Валентина, Февронья, Айталина.
- Тапталлаах ийэтэ Толстоухова Федора Михайловна олохтон туораабытынан биирги үөрэммит дьүөгэлэригэр Наталья Дмитриевна Ивановаҕа, кини дьиэ кэргэнигэр биирги үөрэммит дьүөгэлэрэ.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Эппиэттиир секретарь, суруйк отдела –Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.
Бырааб отдела – О.В. ТРОФИМОВА.
Доруобуйа харыстабыла, культура отдела, литературнай сотрудник – Н.Н. ПУХОВА.
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела–А.М. СЛЕПЦОВ.
Ыччат, үөрэҕирии отдела – Н.Д. БУРЦЕВА.
Корректор – В.Н. ПЕТРОВА.
Верстальщик – Л.К. ПОПОВА.
Бэчээттээччилэр – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ, С.А. ПАВЛОВ.

Тэрийэн таһаараачылар: СР Правительствота, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук автономнай учреждение. Российскай Федерация Роскомнадзор СР управлениетыгар 2012 с. кулун тутар 15 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №14-0238.

ААДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaoloh@mail.ru

Бэчээккэ сокааc: № 138 (10570)
Тираж 1934.
Хаһыат сыаната: 10 солк.

Саҥа олох

Автор суругар этиллэр санаа редакция позициятыгар маннык сөп түбэһэр буолбатах. Суруйуу ыйылпар чочуллар кыраттан хабарыстарыгар эппиэтинэһин автор түс бэйэтэ сүгэр.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 10.10.2012 с. офсетка бэчээттэннэ.
Аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекса: 54907. Хаһыат нэдиэлэҕэ үстэ: оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.